

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Korakati odločneje in hitreje

Pouk v našem izobraževalnem centru traja že skoraj mesec. V šolo je prišlo dvainosemdeset novih učenc in učencev.

ČE NAŠ DINAR ŽRE INFLACIJA . . .

Letos smo načrtovali 28-odstotno rast inflacije, doslej pa smo dosegli že 52,6-odstotno rast. Kaže, da so se v nekaterih okoljih kar sprjaznili z inflacijo zaradi idejnih in ekonomskih razlogov, čeprav tega ne bi smeli. V razmerah visoke inflacije delavec ne dobiva prave vrednosti za svoje delo, kajti dinar ni več dinar, ker ga žre inflacija. V takih razmerah je otežen razvoj samoupravnih socialističnih odnosov. Namesto da bi mu zagotavljali gospodarjenje z dohodkom, potiska inflacija delavca v najemniški odnos, namesto ekonomskih samoupravnih odločitev pa spodbuja administriranje. „Prepričan sem“, je na zadnjem zboru republik in pokrajin v razpravi dejal vodja slovenske delegacije v tem zboru Marko Bulc, „da vse dotlej, dokler ne bomo bolj uskladili blagovno-denarnih odnosov ter ponudbe in povpraševanja, ne bomo uspeli premagati inflacije.“

Glas naših delegatov v zvezni skupščini naj bi se, ko gre za pametno in nujno potrebne hitre ukrepe, še glasneje slišal!

ZA TAKA GIBANJA NI OPRAVIČIL!

Zoran Žagar, član slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin v zvezni skupščini, je 3. julija na seji tega zbora med drugim dejal, da je v pravkar končanem obdobju petletnega plana realni družbeni proizvod narasel za 28 odstotkov (od 503 milijarde dinarjev v začetku leta 1976 na 643 milijarde dinarjev konec 1980). Denarna masa pa je hkrati narasla za 253 odstotkov (od 130 milijard na 641 milijardo dinarjev), kar je omogočilo in pokrilo to velikansko rast cen in inflacijo. Samo primarna emisija (izdajanje denarja) se je v teh letih povečala za dvainpolkrat (od 99 na 251 milijard dinarjev). Celotno vzamemo razmerje med nominalnim družbenim proizvodom in denarno maso, ki ga spremlja, je njegovo 199-odstotno povečanje glede na 253-odstotno povečanje denarne mase razmerje, ki zares daje odgovore na mnogo vprašanj.

Razlage za taka gibanja so raznovrstne, je poudaril Zoran Žagar, opravičila v smislu dobrega gospodarjenja pa vsekakor ni.

dvainvajset se jih je vpisalo v skrajšani program, šestdeset pa v srednjega. Po dogovorjeni mreži šol bomo izvajali dva programa: pomočnik tekstilnega konfektionarja in tekstilni konfektionar. Učenci so zaprosili za štipendije v Beti, Kometu, v Novoteksu in Labodu. Tudi dobili so jih.

Zanimivost letošnjega vpisa je, da je prišlo v naš center veliko učencev z one strani Gorjancev, manj s Hrvaške. De-

lo teče navidez brez težav. Vendar ni tako.

Prva, s katero se srečujemo, je pomanjkanje prostorov. Pet oddelkov ima pouk v TREH učilnicah. (Pet zato, ker imamo dva oddelka, ki se šolata še po starem). Zagato smo rešili tako, da imata prva letnika srednjega programa en dan v tednu pouk v Centru srednjih šol v Črnomlju, kjer imamo v souporabi specializirane učilnice za pouk kemije, fizike in biologije. Rešitev je veljavna le za šolsko leto 1981/82.

Za v naprej bo treba razmisliti o dograditvi šolskih prostorov, sicer se bomo znašli jeseni 1982 pred nepremostljivo zapreko. Nekaj korakov k rešitvi je bilo že storjenih, bo pa treba pričeti korakati hitreje, sicer se lahko zgodi, da nas bo prehitel čas.

Veliko več pozornosti kot v preteklosti bomo morali posvetiti mreži šol, ki nastaja v posebni izobraževalni skupnosti za tekstilno stroko vsako leto posebej. Letos imamo le tekstilno-tehnološko usmeritev, za katero pa ne more nihče z gotovostjo trditi, da je resnično odraz potreb združenega dela na Dolenjskem. Pri nastajanju letošnje mreže šol smo bili v izobraževalnem centru osamljeni, prepuščeni sami sebi, kar pa je za naprej popolnoma nesprejemljivo. Mrežo šol morajo narokovati tekstilne delovne organizacije Dolenjske (Beti, Komet, Labod, Novoteks), nikakor pa ne delavci izobraževalnega centra.

Letošnji vpis je dokazal, da obstaja med mladino zanimanje za tekstilno stroko. Največji optimisti niso pričakovali tolikšnega vpisa v naš vzgojnoizobraževalni program. In prav mladina, ki se šola v našem centru, nas obvezuje, da zagotovimo pogoje za nemoteno delo.

T. GAŠPERIČ

Ne z omejitvami, z zavestjo

Že ko smo pisali o sprejemanju srednjeročnih planov smo poudarjali, da morajo biti osnovani na resničnih možnostih in upoštevati težki svetovni in domači gospodarski položaj ter stabilizacijska prizadevanja in ukrepe, ki smo jih sprejeli za reševanje tega, nič kaj zavidljivega položaja. Sprejeli smo več ali manj temu prilagojene srednjeročne plane in s tem tudi dolžnosti, da jih izpolnimo. Vendar pa se je že na samem začetku zataknilo. Izhodiščni položaj je bil bolj zapleten, kot smo si upali predstavljati in nekatere negativne težnje so se šele sedaj pokazale v pravi luči. Inflacija je preseгла vsa pričakovanja, izvozna moč naših delovnih organizacij je bila manjša kot smo upali, že začetih negospodarskih in negospodarnih investicij je bilo preveč, motnje v pridelovanju hrane in energije pa so tudi opravile svoje. Naš srednjeročni plan je v nevarnosti, s tem pa tudi upanja, da v doglednem času zopet prilezemo na zeleno vejo.

Vse te ugotovitve zahtevajo hitre in učinkovite ukrepe, če hočemo obrniti gospodarske tokove zopet navzgor. Predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljarič je o sedanjih situaciji dejal naslednje: „Na vseh ravneh zaostroujemo družbenopolitično, materialno in zakonsko odgovornost vseh organov in organizacij in posameznikov za izvajanje dogovorjenih nalog. Naši delovni ljudje upravičeno terjajo in podpirajo jasnejše, konkretnije, dolgoročneje stabilizacijske usmeritve in akcije, da bodo njihova odpovedovanja in prizadevanja dala trajnejše rezultate v boju za nadaljnji družbenoekonomski in politični napredek, trdnost in ugled Jugoslavije v svetu.”

Dosedanja prizadevanja le niso bila čisto brez sadov, saj je moral priznati: „Zmanjšano je število zastojev v proizvodnji, zboljšana je oskrba z osnovnimi življenjskimi potrebščinami, krepki se materialna osnova in družbenoekonomski in samoupravni položaj združenega dela, nadaljuje se umirjena rast zaposlovanja itd. Na nekaterih ključnih področjih, od katerih je najbolj odvisna stabilnost gospodarstva, pa še naprej ne uresničujemo zadovoljivo z letošnjo resolucijo začrtanih nalog. Najbolj zaostajamo v rasti proizvodnje in pri razvoju ekonomskih odnosov s tujino. Na tržišču imamo še naprej velika neskladja, ohranja se velika stopnja inflacije, nadaljujejo se stare napake pri investiranju.”

Tistim, ki nočejo ali ne morejo uresničevati sprejetih nalog, bo v vodilo in pomoč služilo pet novosprejetih zakonov, ki so jih 28. septembra sprejeli delegati slovenske skupščine. Za organizacije združenega dela je zlasti pomemben zakon, ki močno omejuje nove naložbe, razen tistih seveda, ki ustrezajo osnovnim ciljem družbenega plana, se pravi povečanju izvoza, pomenijo nov energetski vir ali večjo pridelavo hrane. Vse ostale investicije, tudi že pričete, ki nimajo zagotovljenih potrebnih sredstev, pa je treba ustaviti. Tudi zakon, s katerim se povečuje stopnja republiškega davka na osebni dohodek z 1 na 1.9 odstotka, je pomemben, saj bodo z zbranimi sredstvi izplačane kompenzacije za nekatera osnovna živila, s čimer bo vsaj delno zaščiten življenjski standard delovnih ljudi.

Organizacije, ki se usmerjajo v izvoz, bodo v večji meri kot doslej deležne izvoznih spodbud, med drugim tudi pri kritju stroškov železniškega prevoza in pri oprostitvah združevanja sredstev za gradnjo energetskih objektov.

Nekateri od sprejetih zakonov so bolj začasnega, drugi bolj dolgoročnega značaja, njihova učinkovitost pa bo merilo naše družbene zavesti in pripravljenosti, da s skupnimi močmi premostimo trenutne težave, ali kot je rekel član predsedstva SRS Marjan Breclj: „Samo z restriktivnimi ukrepi boja za stabilizacijo ne moremo dobiti.”

N. S.

Ugodni rezultati

Pri ocenjevanju družbenopolitičnih razmer v občini so upoštevani rezultati gospodarjenja v posameznih TOZD in občini kot celoti za obdobje januar–junij 81, ugotovitve, kako so delavci seznanjeni z rezultati gospodarjenja in kako so rezultate gospodarjenja obravnavali, kako so realizirajo plani za leto 1981 ter katere so težave pri realizaciji planov in kako ter na kakšen način se težave premagujejo.

1. OBRAVNAVA POLLETNIH REZULTATOV GOSPODARJENJA:

— Obravnavanje rezultatov gospodarjenja sodi v stalno akcijo, ki smo jo opredelili s programom dela, zato je tudi obravnavanje polletnih rezultatov vodil sindikat s tem, da je bilo večje sodelovanje samoupravnih organov in poslovnih organov.

— Obravnavanje polletnih rezultatov gospodarjenja je bilo dokaj različno v posameznih TOZD, v celoti gledano pa ne takšno, kot ga zahtevajo trenutne družbenoekonomske razmere. V vseh TOZD je bilo polletno poslovanje obravnavano na sejah delavskega sveta, ki so polletni obračun tudi sprejeli. V večini TOZD je bilo polletno gospodarjenje obravnavano tudi na zborih delavcev, žal pa je bilo nekaj TOZD, kjer polletno gospodarjenje ni bilo obravnavano na zborih delavcev, na kar so bili opozorjeni poslovodni organi in sindikat. Posebna aktivnost je bila v TOZD, kjer so prisotne večje težave ali celo izguba — PI-ONIR, NOVOLES.

— Ob obravnavi polletnih rezultatov gospodarjenja so prišla v veliki meri do izraza vse večja prizadevanja delavcev po večji proizvodnji, večji produktivnosti, ustvarjanju večjega dohodka in s tem sredstev za osebne dohodke, po izboljšanju zunanjetrgovinske bilance itd., to klju temu da so rezultati gospodarjenja ob polletju v večini TOZD kot občini dokaj ugodni.

2. POLLETNI REZULTATI GOSPODARJENJA

a) Primerjava nekaterih kazalcev za obdobje 1 - 6. 1981 v odnosu na 1 - 6. 1981.

(Tabela spodaj)

b) S tako doseženimi rezultati je v celoti realiziran plan za leto 1981 oziroma je večina postavk realiziranih preko plana.

c) neugodna gibanja so prisotna na področju izvoza in uvoza, saj je izvoz v odnosu na enako obdobje 1980 večji z a 32 %, uvoz pa za 56 % in je stopnja pokrivanja uvoza z izvozom 62,5 % v odnosu na 74 % v letu 1980. Zaradi neugodnejših gibanj na tem področju v odnosu na leto 1980 pa ne moremo biti zadovoljni tudi glede dejstva, da je izvoz usmerjen tudi na vzhod in to z 1/3, uvoz pa v celoti na zahod, vsled česar bodo nujna prizadevanja za večji izvoz na konveribilno področje.

č) V delitvi čistega dohodka so najhitreje rastla sredstva za poslovni sklad (ind. 274), kar se je odrazilo na sredstvih za akumulacijo, ki se je povečala za 156 % in predstavlja 19,4 % dohodka v odnosu na 1980, ko je predstavljala 11,4 %. Osebni dohodki in skupna poraba v TOZD zaostajata za rastjo dohodka, kar je v skladu z resolucijo in dogovorom o razporejanju dohodka in je to zaostajanje celo večje kot bi bilo potrebno.

d) Zaposlovanje in produktivnost se gibljeta v okviru plana, oziroma rahlo zaostajata za planom, medtem, ko realni osebni dohodki v večji meri

(nadaljevanje na 3. strani)

ELEMENTI	1 - 6. 80	1 - 6. 81	Indeks
CELOTNI PRIHODEK	1.063.233.000	1.642.497.000	154
PORABLJENA SREDSTVA	775.898.000	1.213.043.000	156
AMORTIZACIJA	39.297.000	50.783.000	129
DOHODEK	287.335.000	429.455.000	149
IZGUBA	2.596.000	119	
ČISTI DOHODEK	198.729.000	285.862.000	144
OSEBNI DOHODKI	148.626.000	189.313.000	127
AKUMULACIJA	32.660.000	83.481.000	256
ŠTEVILO ZAPOSLENIH	2.728	2.760	101
DOHODEK NA DELAVCA	110.812	162.919	147
POPREČNI OD	6.448	8.749	136

(nadaljevanje z 2. strani)

zaostajajo za temi kazalci, kot tudi za planom.

e) V občini je ob polletju poslovala z izgubo ena TOZD, to je PIONIR – TOZD Gradbena operativa Metlika in znaša izguba 2.596.000 din, pokrile pa so jo ostale TOZD v okviru DO Pionir. V TOZD Gradbena operativa je zaposlenih 210 delavcev, ki pa zaradi izkazane izgube, ki je tudi sezonskega značaja, niso socialno ogroženi. V TOZD gradbena operativa so prepričani, da bo izguba do konca leta sanirana.

3. AKTIVNOSTI ZA OBVLADOVANJE RAZMER IN URESNIČEVANJE NAČELA KONTINUIRANEGA PLANIRANJA

– Glede na dokaj ugodna gospodarska gibanja v večini TOZD niso v TOZD sprejemali

akcijskih programov za obvladovanje razmer, razen v TOZD, ki so imele pri gospodarjenju težave, te pa so: Pionir, Novoles, TGP.

– prav tako v TOZD niso spreminjali ali dopolnjevali letnih planov, saj ugotavljajo, da so le-ti dosti realni, saj pri njihovi realizaciji ni večjih odstopanj

– zaenkrat tudi ni potrebe, da bi morali v kateri TOZD preusmeriti proizvodnjo.

– Kljub ugodnim rezultatom gospodarjenja v prvem polletju, predvsem v primerjavi z regijo in republiko, pa vendar ne moremo in ne smemo biti zadovoljni, predvsem pa nas ne smejo uspavati, saj so po ugotovitvah le-ti v zelo veliki meri odraz cen, katerih rast nismo uspeli ustaviti, in v zelo majhni meri odraz kvalitetnih kazalcev gospodarjenja.

MARTIN STUBLJAR

Naše gospodarjenje

V Beti se srečujemo z najrazličnejšimi težavami, ki imajo vzroke zunaj nas ali pa v našem notranjem poslovanju. Velike težave imamo z devizami, enako kot celo naše gospodarstvo, in pričakujemo, da se bodo te težave še povečale. Primanjkuje materiala za proizvodnjo, stroški proizvodnje pa sunkovito naraščajo. Ako hočemo zadržati prodajne cene v okvirih resolucije in v duhu splošne stabilizacijske politike, moramo zaradi povečanja stroškov proizvodnje povečati obseg proizvodnje. Obsega pa ne moremo dosti povečati, ker smo omejeni z možnostjo nakupa surovin, ki je v glavnem iz uvoza.

Vse to na prvi pogled spominja na začarani krog brez izhoda. Izhod pa je le v nas samih, vendar ne preveč enostaven. Brez dvoma je, da moramo, če želimo ceneno in kvalitetno surovino kupovati na tujih tržiščih (uvažati), tudi izvažati – kvalitetne in cenene izdelke. Ako iz dobre surovine naredimo drag in nekvaliteten izdelek, je logično, da ga ne bomo mogli na zahtevnem zapadnem tržišču prodati.

V Beti smo si zastavili visok plan izvoza, da bi lahko normalno poslovali. Pri izvozu pa malo zaslužimo, tako da so ogroženi realni osebni dohodki in rezultat poslovanja. Za sedaj normalno poslujemo v primerjavi z našim ožjim okoljem dokaj dobro zaslužimo. Globlje ekonomske analize pa izkazujejo, da takšnega gospodarskega stanja ne bomo mogli zadržati, če resneje ne pristopimo k vesplošnim notranjim racionalizacijam, zlasti na področju kvalitete in izkoriščenosti materiala. Dogaja se nam, da delavec streže manj strojem, kot bi jim

lahko. Kljub zmanjšani proizvodnji in obremenjenosti in ob sorazmerno velikem številu kontrolorjev, kakovost pada. Imamo veliko število izvoznih reklamacij, skratka, pojavlja se dilema, ali ne znamo ali nečemo boljše delati. Kakorkoli se medsebojno prepričujemo, takrat kadar se „vrednotijo“ dela in naloge, da vlagamo na svojem delovnem mestu veliko znanja in energije, objektivna resnica, koliko nam to znanje in delo velja, pa je le tista, koliko nam ga mednarodno tržišče v svobodni konkurenci prizna preko izvoza. Ako bi vse naše sedanje izdelke izvozili, namesto da jih prodajamo na domačem trgu, bi imeli samo 40 odstotne osebne dohodke. Razmislimo (resno), kaj storiti.

NIKOLA PODREBARAC

ČEMU NEPOTREBNO TARNANJE O BREZPOSELNOSTI?

Predsednik izvršnega sveta Janez Zemljarič je ob nedavnem obisku v novogoriški občini med drugim v Vipavi dejal, da ni nobenega družbenega opravičila, da v nekaterih občinah tarnajo o brezposelnosti, hkrati pa uvažamo hrano, ki je doma ne pridelamo dovolj. Nevzdržno je, da je na primer Vipavska dolina, ki bi morala biti vrt Slovenije, s svojimi 15 tisoč hektari rodne zemlje izkoriščena le 30 ali 40 odstotkov.

NAJVEČ JE MLADIH

Sektor za organizacijsko izgradnjo ZK in kadrovske politiko pri CK ZKJ je objavil informacijo o gibanju članstva ZKJ v letu 1980. Po teh podatkih ima ZKJ 2.041.272 članov ali z drugimi besedami, partijsko knjižico ima 9 % Jugoslovanov. V zadnjih letih se je članstvo zelo povečalo, saj je bilo samo lani v partijo na novo sprejetih 200.000 članov, kar znaša skoraj deset odstotkov ali za 8,3 odstotke več kot v letu poprej. Največ novosprejetih članov je mladincev, mlajših od 27 let – kar 33,1 odstotka.

PREMALO DELAVCEV IN KMETOV

Lansko leto se je število članov ZKJ povzpelo preko dveh milijonov, vendar pa je v njenih vrstah, kljub priporočilom 11. kongresa ZKJ, ki govori o delavski večini v ZKJ, le 602.184 ali 29,5 odstotkov delavcev. Zaskrbljujoči so zlasti podatki, da se število članov znatno ne povečuje v večjih industrijskih središčih. Od skupnega števila zaposlenih v SFRJ je 62,7 odstotkov delavcev, članov ZKJ pa jih je le 16,9 odstotkov. Med nekvalificiranimi in polkvalificiranimi delavci je število članov še manjše – le 8,8 odstotka. Še vedno so zelo slabo zastopani kmetje (4,3 %), pa tudi med ženskami, zlasti delavkami in kmetkami stanje ni nič boljše.

Iz Kometa

Dopusti so že za nami. Menimo, da nekaj skopih podatkov o letovanju v naši počitniški hišici v Červarju pri Poreču kljub temu ne bo odveč. Naše „turistične“ kapacitete so bile polno zasedene od 27. junija do 1. septembra, delno pa od 1. septembra do 10. septembra, ko so se vrata počitniške hišice zaklenila do prihodnje sezone. Iz naše delovne organizacije je letovalo 10 družin in 5 posameznikov, dve družini sta bili iz DO BETI, tri pa zunanje.

Ureditev okolice naše tovarne, ki je bila sestavni del investicije iz leta 1980, je končana. Okrog tovarniškega prostora je postavljena ograja, urejen vhod, tovarniško dvorišče in parkirni prostor pred tovarno pa sta asfaltirana. S tem je tovarna dobila videz urejene celote, omogočena pa je tudi kontrola prihodov in odhodov ter s tem večja disciplina.

Dvajsetega septembra se je končal Jesenski zagrebški velesejem, na katerem smo tudi mi prikazali naše izdelke. Obiskali so nas številni poslovni partnerji iz vse Jugoslavije. Povpraševanje po naših izdelkih je veliko, vendar zaradi izvoznih obveznosti domačim kupcem ne moremo v celoti uresničiti njihovih želja.

V jesenskem času bomo sodelovali še na dveh sejnih. Od 21. do 26. septembra na Komercialnih dnevih tekstila in kože v Sarajevu, od 14. do 18. oktobra pa bomo prisotni na sejmu MODA V SVETU v Beogradu.

S. Z.

KOLIKO NAS JE V GOSPODINJSTVU?

V Jugoslaviji ima poprečno gospodinjstvo že manj kot štiri člane, natanko povedano 3,61. Tudi tu so seveda velika odstopanja navzgor, pa tudi navzdol. Tako ima poprečno gospodinjstvo v SAP Vojvodina najmanj družinskih članov – komaj 3, SAP Kosovo pa kar še enkrat več – 6,89. Republike so se zvrstile takole: SR Makedonija 4,39, SR Črna gora 4,08, SR BiH 4, ožja Srbija 3,42, SR Hrvaška 3,23 in SR Slovenija 3,17.

BO STANOVANJE ZA VSAKO DRUŽINO?

V zadnjih desetih letih se je število stanovanj v Jugoslaviji povečalo s 5.043.000 na 6.147.000 ali za 22 odstotkov. Najhitreje so gradili v Makedoniji, kjer je število stanovanj v zadnjih desetih letih naraslo za 36,3 odstotka. Najmanj so zgradili v SAP Vojvodina – 13,6 %. Slovenija je s 24,2 % na četrtem mestu, pred njo pa sta še SR BiH in SAP Kosovo z 28,4 in s 27,8 odst.

Kako smo / po novem / organizirani

Makroorganizacijski model delovne organizacije „Beti“ Metlika, projektiran in apliciran leta 1974, bo s 1. 1. 1982 dokončno prenehal obstajati in ga bo zamenjal novi model, ki je bil postopoma projektiran v letih 1979 in 1980. Samoupravno smo novi makroorganizacijski model potrdili na referendumih januarja 1981, formalno – pravni postopki pa bodo dokončno urejeni leta 1981.

Zaradi težavnosti prehoda med letom bodo finančne in predvsem računovodske aktivnosti vse do konca leta 1981 potekale v skladu s prejšnjo shemo makroorganizacijske strukture DO „Beti“ Metlika. Pač pa že od začetka letošnjega leta poteka usmerjanje obstoječe organizacije na projektirani model v vseh ostalih sektorjih in TOZD, pri čemer imamo v mislih zlasti planiranje in ugotavljanje rezultatov poslovanja po proizvodnih programih (preja in volna, metraža ter konfekcijski izdelki) in seveda nagrajevanje skladno s tem. Da bi bilo slednje v maksimalno možni meri omogočeno, smo s 1.

VII. 1981 glede na vzpostavljene makroorganizacijski model opravili še reorganizacijo sistematizacije delovnih nalog.

Kako je bila DO „Beti“ makroorganizacijsko oblikovana doslej in kako naj bi bila, je razvidno iz prikazanih shem.

Kot posebnost k prvi shemi velja omeniti to, da se tu prikazani makroorganizacijski model od prvotnega iz leta 1974 razlikuje v tem, da se je šele za izgradnjo tovarne konfekcije v Žakanju (oktobra 1978) TOZD Konfekcija Metlika razdelila na dva proizvodna obrata, in v tem: da gospodarski – planski sektor obstaja kot samostojni sektor od 1. 1. 1980, pred tem pa je bil oddelek v okviru FRS oz. SOIS.

Ker je bilo o razlogih za makroorganizacijsko prestrukturiranje, za katere smo dejali, da so ekonomske, tehnološke, samoupravne in organizacijske narave, napisanega in povedanega že več kot dovolj, tako v času projektiranja novega organizacijskega modela, kot tudi ob času izvedbe referendumov, želimo ob tej priložnosti opozoriti le na nekatere razlike nove makroorganizacijske strukture v primerjavi s prejšnjo, kar je sicer do neke mere razvidno iz primerjave prikazanih shem.

1. Proizvodni program – TOZD Kodranka in volna z reorganizacijo ni doživel bistvenih sprememb. Poleg nekaterih zgolj internih orga-

nizacijskih in temu ustrezno kadrovske premikov je novost v tem, da se bo v bodoče znotraj tega proizvodnega programa, razen že vzpostavljenih funkcij poslovanja (proizvodne, prodajne, tehnološke in operativne priprave dela, razvojne, kontrolne, vzdrževalne, splošne ter upravljalske in vodstvene), opravljal tudi nabavna funkcija. Večino naštetih funkcij poslovanja si v shemi 2 lahko predstavljamo znotraj strokovno determinirane organizacijske enote pod imenom „strokovne službe“.

2. Proizvodni program – TOZD Metraža zadeva še največ organizacijskih sprememb, tako na makro- in mezo- kot tudi na mikro nivoju. Bistveno je seveda to, da je ta proizvodni program, ki je nastal z združitvijo prejšnjih TOZD Pletilnica in Barvarne, po tehnoloških značilnostih zaradi zaporednosti proizvodnih faz pletenja in barvanja različen od proizvodnega programa – TOZD Kodranka in volne, kjer imamo opraviti z dvema vzporednima in med seboj neodvisnima procesoma (proizvodnja preje oz. volne), organizacijsko pa mu je skoraj v celoti podoben. Tudi za Metražo velja, da se natančno enake funkcije poslovanja, ki smo jih našli pri točki 1, na novo vzpostavijo tudi tu. Kot vemo, kadrovski potencial za opravljanje vseh teh funkcij samo z združitvijo obeh TOZD ni zadoščal, toda ker je bila istočasno v postopku reorganizacija dobrišnega dela DSSS, ki je

predpostavljala prenehanje marketing, tehnične in kontrolne funkcije na nivoju DO, je bila rešitev v tem, da je bil v ta proizvodni program razporejen večji del izvajalcev bivšega tehničnega in kontrolnega sektorja ter manjši del bivšega marketing sektorja. Prvazprav so bili v TOZD Metraža razporejeni tisti izvajalci, ki so že prej znotraj omenjenih treh sektorjev za TOZD Pletilnico in Barvarno opravljali aдекватne delovne naloge.

3. Proizvodni program konfekcioniranje sestavlja 5 horizontalno povezanih konfekcijskih TOZD, v katerega sestav na novo vstopa TOZD Konfekcija Žakanje, ki je bila prej obrat TOZD Konfekcija Metlika. Naj povemo, da je horizontalna povezanost med konfekcijskimi TOZD v mnogočem obstojala že doslej, vendar naj bi bila z natančneje opredeljenimi funkcijami poslovanja in razmejitevjo odgovornosti v bodoče bistveno večja, ne sme pa biti v nasprotju s prizadevanji in interesi delavcev v vsaki posamezni temeljni organizaciji, ki še naprej vsaka zase ostajajo temeljna samoupravna skupnost v združenem delu.

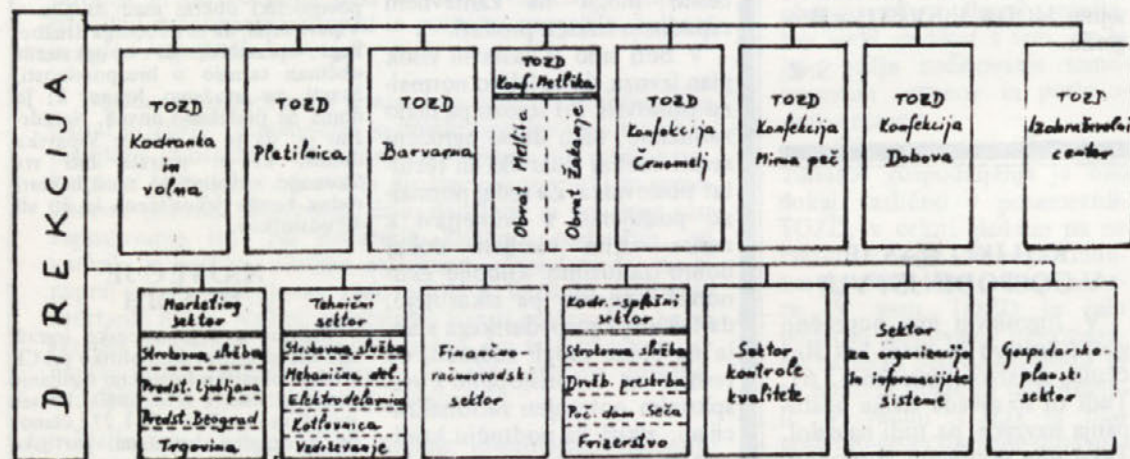
Kot lahko vidimo iz sheme 2 tudi pri proizvodnem programu konfekcioniranje, podobno kot pri prejšnjem obravnavanih vseh, obstojajo posebne strokovne službe, znotraj katerih se bodo za konfekcijske TOZD opravljale naslednje funkcije poslovanja: prodajna, nabavna, funkcija tehnološke in operativne priprave dela, razvojna, vodstvena ter v koordinativnem smislu kontrolna in vzdrževalna funkcija. V vsaki posamezni TOZD pa se bo poleg proizvodne v celoti opravljal še upravljalska funkcija ter skoraj v nespremenjeni vlogi in obsegu tudi vodstvena, splošna, kontrolna in vzdrževalna funkcija.

Da strokovne službe in ostale tri strokovno determinirane organizacijske enote (predstavnštvi Ljubljana in Beograd ter trgovina), ki po novem sodijo v tu obravnavani proizvodni program, v pretežni meri rezultirajo iz prejšnjega marketing sektorja, ni potrebno posebej poudarjati, v manjši meri pa so bili glede na vsebino, oz. orientiranost delovnih nalog, v prejšnji makroorganizacijski strukturi semkaj razporejeni tudi nekateri izvajalci iz prejšnjega tehničnega in kontrolnega sektorja.

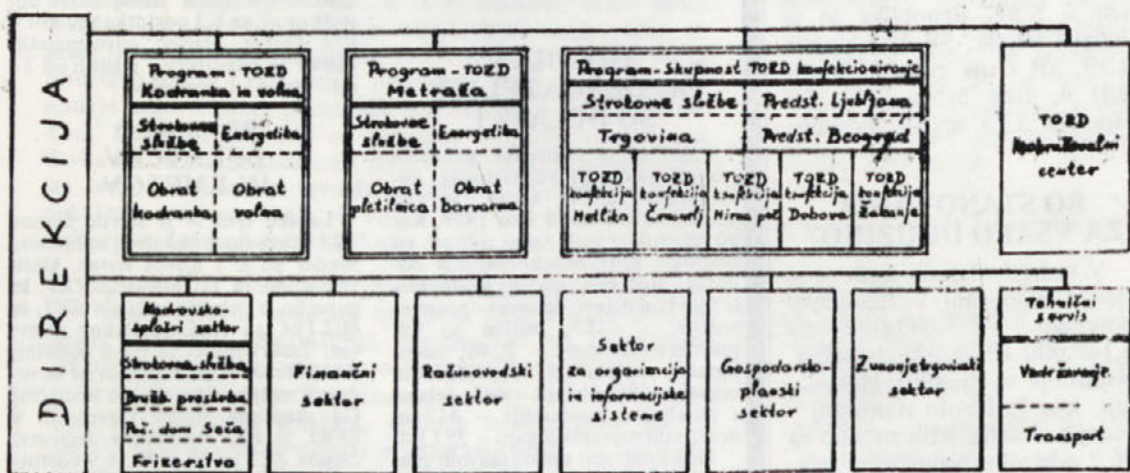
Pri nagrajevanju v vseh štirih organizacijskih enotah velja, da participirajo na vrednosti točke, ki se ugotavlja na podlagi realizacije konfekcijskih izdelkov (torej na isti višini vrednosti točke, kot vsi drugi delavci v konfekcijskih TOZD) ter na količniku K3, ki pomeni povprečje količnikov K2 samo konfekcijskih TOZD.

4. DSSS (delovno skupnost skupnih služb) na nivoju DO tako kot prej številčno sestavlja 7 strokovno determiniranih organizacijskih enot (sektorjev), ki so gledna funkcije, ki jih opravljajo, vsak zase v storitvenem razmerju do vseh proizvodnih programov oz. TOZD. Da smo kljub razformiranju marketing, tehničnega in kontrolnega sektorja številčno ostali pri enakem obsegu sektorjev, je razlog v tem, ker se je iz enega dela bivšega marketing sektorja na novo oblikoval zunanje – trgovinski sektor, prav tako je z enega dela prejšnjega marketing sektorja (transport) in enega dela tehničnega sektorja (vzdrževanje) nastala posebna organizacijska enota na nivoju DO – Tehnični servis, medtem ko sta finančni in računovodski sektor zaradi globoke vsebinske ločine med obema funkcijama nastala z razdelitvijo prejšnjega finančno – računovodskega sektorja. Ostali trije sektorji (KSS, GPS in SOIS) niso s pravkar izvedeno reorganizacijo doživeli nikakršnih sprememb.

SHEMA 1: Prejšnja makroorganizacijska struktura DO „Beti“ Metlika

SHEMA 2: Nova makroorganizacijska struktura DO „Beti“ Metlika

Opomba: Iz ene in iz druge sheme je poljuben razdelitev na sektorje in TOZD razvidna. Za razdelitev nekaterih TOZD in sektorjev na strokovna mesta, kar pomeni razporejevanje črtnih linij. Ostali sektorji in TOZD so v pogledu strokovnih mest enotnega značaja.

Za razliko od delavcev, ki delajo v prej obravnavani delovni skupnosti konfekcijskih TOZD, participirajo delavci v tu obravnavani DSSS (poleg naštetih 7 sektorjev še delavci direkcije in TOZD IC) na vrednosti točke, ki se ugotavlja na podlagi povprečja vrednosti točk vseh treh proizvodnih programov ter na količniku K3, ki pomeni povprečje količnikov K2 vseh proizvodnih temeljnih organizacij DO.

Naj pripomnimo še to, da ne bi bila čisto nič v nasprotju z zakonodajo takšna reorganizacija DO, na podlagi katere bi bile tudi te funkcije poslovanja, ki se bodo za potrebe vseh proizvodnih programov oz. TOZD opravljale na nivoju DO, razporejene ločeno k vsakemu proizvodnemu programu, vendar kaj hitro lahko pridemo do zaključka, da bi bila takšna odločitev močno v nasprotju z logiko gospodarjenja. Morda bo kdo dejal, da tudi drobitev prejšnjih marketing, tehnične in kontrolne funkcije tako, kot je bilo izvedeno, ni bila potrebna, vendar se da dilema pojasniti na ta način, da je DO „Beti“ Metlika v dosedanjem svojem razvoju postala že prevelik poslovni sistem, ki terja čedalje večjo specializacijo predvsem komercialnih in tehničnih (ne pa tudi drugih služb), saj zaradi velikih razlikosti med proizvodnimi programi več ne bi bilo možno na univerzalni način učinkovito voditi vseh nabavnih – proizvodnih – prodajnih procesov celotne delovne organizacije.

TONE OMERZEL

KJE MORAMO KREPITI VARNOSTNO KULTURO LJUDI?

Lani smo imeli v Sloveniji 253 nesreč pri delu s 47 mrtvimi in 233 hudo telesno poškodovanimi. Lani je bilo v Sloveniji 26 umorov. Škoda zaradi požarov je znašala lani 284 milijonov dinarjev, letos pa samo v prvih treh mesecih že 189 milijonov dinarjev. – Že samo ti kratki podatki, ki pa ne povedo vseh razsežnosti posameznih tragičnih dogodkov, nas dovolj prepričljivo opozarjajo, kje moramo bolj kot doslej krepiti družbeno samozaščito – se pravi varnostno kulturo naših ljudi.

KAJ PRODAJATI NA TRGU NERAZVITIH?

Avstrijski gospodarstveniki se vse bolj zanimajo za tržišča v deželah v razvoju, sam vidijo tam še veliko neraziskanih možnosti. Ugotovili so, da so zlasti perspektivni pogoji za gospodarsko menjavo z deželami, ki so že na pragu industrijskega razvoja: Venezuelo, Mehiko, Alžirijo, Nigerijo in Indonezijo. V te dežele bi po ugotovitvah avstrijskega inštituta za gospodarska raziskovanja najlaže izvažali stroje, prometna sredstva, določene vrste jekla in kemične proizvode. Manj možnosti je za izvoz papirja, tkanin in potrošniških predmetov.

MPPŠ '81

Pred dnevi se je končala MPPŠ '81, ki je bila od 17. – 22. 8. 1981 v šolskem centru RSNZ v Vikrah pri Ljubljani. Obiskovalo jo je nad 450 mladinskih aktivistov iz vse Slovenije, sosednjih republik in iz zamejstva. Šola je bila tako največji delovni dogovor slovenske mladine pred XI. kongresom ZSMS, ki bo prihodnje leto. Udeležili smo se je tudi člani OK ZSMS Metlika.

MPPŠ '81 naj bi zaokrožila celotno družbeno politično izobraževanje ZSMS s tem, da naj bi po kvaliteti in „kompetentnosti“ predavateljev in drugih sodelavcev šole, ustrezni kombinaciji plenarnih zasedanj in dela po skupinah in z izborom udeležencev izmed najaktivnejših mladincev ZSMS, predstavljala eno najpomembnejših oblik družbeno političnega izobraževanja v ZSMS.

Izvedba šole je še zlasti pomembna zaradi priprav na kongres, ki bo moral odgovoriti na vprašanje, v kolikšni meri je uspelo mladinski organizaciji v Sloveniji „sestopiti“ z ravni deklarativnih opredelitev in manifestativnih akcij na raven konkretnega opredeljevanja do družbenih problemov. Večina oblik izobraževanja je bila doslej kampanjska, nenačrtna, prilagojena trenutnim potrebam. To je vodilo k zanemarjanju načrtnega dela. Rešitev, ki vodi iz teh stranskih poti, je temeljit načrt in sistematičen študij revolucionarne marxistične teorije, teoretičnega izraza aktualnih bojev za socializem, za družbo svobodnih ljudi in aktivno spopadanje z obstoječimi odnosi v naši – prehodni – družbi. Te odnose moramo s pomočjo revolucionarne teorije spoznavati, s politično akcijo pa odpravljati in presojati.

Cilj letošnje MPPŠ '81 je bil tudi v tem, da posreduje udeležencem osnovna znanja, s katerimi bodo mladinski aktivisti opremenili delo v svojih osnovnih sredinah.

Poleg predavateljev iz vrst mladinskih aktivistov so sodelovali tudi naši ugledni družbeno politični delavci Zvone Dragan, Vinko Hafner, Roman Albreht, Jože Smole, Franc Setine, Jože Florjančič in drugi.

Omenil bom nekaj iz predavanja Zvoneta Dragana, podpredsednika zveznega izvršnega sveta, ki je predaval o jugoslovanski gospodarski politiki, to je o družbeno ekonomskem razvoju Jugoslavije v srednjeročnem obdobju 1981 – 1985.

V svojem prispevku je pojasnil zapletene družbeno ekonomske probleme. Ob koncu je opozoril na najpomembnejše naloge v prihodnjih petih in desetih letih, s katerimi bo mogoče uspešno izpeljati gospodarsko stabilizacijo.

Med temi nalogami je naštel najpomembnejše:

- izvoz, ki naj ne bo usmerjen le v zmanjševanje primanjkljaja v plačilni bilanci in plačilu dolgov razvitim državam, pač pa mora vzpodbuditi kvaliteto proizvodnje tudi za domači trg,
- zmanjševanje uvoza je v tesni povezanosti s povečanjem izvoza, stopnjo odvisnosti od uvoza pa je mogoče brez resnejših posledic za gospodarstvo zmanjšati le z večjim vključevanjem domače industrije,
- umiranje gospodarske rasti na realnih osnovah,
- realnejša rast osebnih dohodkov,
- zmanjševanje rasti vseh oblik potrošnje (posebno investicijske pri kateri ne gre le za zmanjševanje obsega, pač pa za učinkovitost in

strukturo investicij).

Vrsta stabilizacijskih nalog je seveda mnogo daljša, toda že dosledno in uspešno reševanje naštetih bi pomenilo viden napredek v naši družbeno ekonomski situaciji.

Na koncu smo na letošnji MPPŠ '81 predlagali in razpravljali o tezah za resolucijo XI. kongresa ZSMS v prihodnjem letu, o kateri bodo razpravljali po OO ZSMS. Omenil jih bom v skrajšani obliki.

I. Družbeno ekonomski odnosi:

Družbeno ekonomski položaj mladih je mogoče obravnavati zgolj znotraj analiz družbeno ekonomskega položaja delavskega razreda in delovnih ljudi. Kljub nekaterim družbenim problemom, ki mladino zadevajo ostreje kot druge, nima v družbi nobenega posebnega položaja, ki bi njene interese ločeval od zgodovinskih interesov delavskega razreda. Zato je edino merilo in izhodišče za ocenjevanje družbeno ekonomskega položaja mladih ravno družbeno ekonomski položaj delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in njihova vloga pri odločanju o pogojih in rezultatih celotne družbene reprodukcije. Težka gospodarska situacija, ki slabša družbeno ekonomski položaj delavcev, zlasti tistih iz neposredne proizvo-

reditev pogojev za uveljavljanje združevanja zemlje, dela in sredstev, kar pomeni povečanje produktivnosti in intenzivnosti in s tem dohodka.

IV. Krajevna skupnost:

Člani ZSMS, organizirani v OO ZSMS v KS, si moramo prizadevati za uresničevanje z ustavo opredeljene vloge KS, v kateri so delovni ljudje in občani ustrezno samoupravno organizirani. Mladi v KS morajo biti zavestni nosilci nove koncepcije KS, zlasti si prizadevati za sodelovanje KS s TOZD itd.

V. Kultura in družbeno politično izobraževanje:

Člani ZSMS se bodo zavzemali za čimhitrejšo nadaljnje podružabljanje kulture v najširšem smislu. To pomeni, da si bo ZSMS prizadevala v okviru SZDL skupaj z vsemi drugimi naprednimi subjektivnimi silami ustvarjati takšne družbene odnose in pogoje, v katerih bodo delovni ljudje in občani celovito obvladovali družbene odnose.

VI. Mladinsko prostovoljno delo:

Mlada generacija želi s prostovoljnimi delom še nadalje neposredno prispevati h krepitvi materialne osnove samoupravljanja.

dnje, na drugi strani pa sproža celo vrsto administrativnih ukrepov, narakuje okrepljeno aktivnost ZSMS.

II. Vzgoja in izobraževanje:

ZSMS si bo prizadevala, da bo postala vzgojno izobraževalna dejavnost vse bolj integralni del enotnega sistema združenega dela. Okrepila bo sodelovanje pri kadrovske in štipendijski politiki. Stalno bo morala biti prisotna tudi pri vprašanju stanovanjske problematike mladih družin, dijakov in študentov. Ena od temeljnih nalog je tudi izboljšati načrtno delo s pionirji. Več pozornosti je potrebno nameniti mentorstvu delu. Pri sedanjem usmerjenem izobraževanju morajo biti programi zgrajeni tako, da bodo izhajali iz potreb po kadrih in izobraževanju na posameznih področjih združenega dela.

III. Mladi v kmetijstvu:

Proizvodnja hrane postaja zaradi družbenih potreb in izrednega strateškega pomena širša družbena obveznost. Zato si bo morala ZSMS prizadevati, da bo pridelovanje hrane postalo eden od najpomembnejših dejavnikov politike ekonomske stabilizacije. Zlasti je pomemben hitrejši prenos kmetij na mlade in

VII. SLO in DS

Ena temeljnih nalog ZSMS je idejno in politično usposabljanje in angažiranje mladih ljudi v SLO in DS. Usposabljanje mladih za SLO mora zagotoviti, da se bodo mladi zavedno in uspešno zavzemali za obrambo in zaščito naše samoupravne socialistične družbe, svobode, nedotakljivosti in ozemlske celovitosti SFRJ.

VIII. Mednarodno sodelovanje:

ZSMS razvija mednarodno dejavnost skladno z načeli zunanje politike SFRJ, ki temeljijo na izhodiščih ZKJ, opira pa se tudi na izhodišča ZSMJ. ZSMS se bori za napredek, razvoj, razumevanje in sodelovanje med narodi, za mir, neodvisnost in svobodo.

IX. veliko več pozornosti moramo posvetiti informiranju, predvsem sistematičnemu in načrtnemu delu pri izobraževanju kadrov za delo na tem področju in biti prisotni v vseh sredinah življenja in dela.

Letošnji MPPŠ je torej za nami, pred nami pa je obdobje aktivnega dela in s tem priprav na XI. kongres ZSMS.

STANE BRODARIČ

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame Lojzke AMBROŽIČ se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje, še zlasti sodelavcem ter osnovni organizaciji sindikata „KOMET“ za podarjene vence in spremstvo na mamični zadnji poti.

Gornik Antonija
z družino

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta Antona Kraševca se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje, še zlasti sodelavcem, ter osnovni organizaciji sindikata Komet za podarjene vence in spremstvo na očetovi zadnji poti.

Tončka Kraševac

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame Katarine Kraševac iz Bereče vasi se iskreno zahvaljujem OOS in sodelavkam iz TOZD konfekcija za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Žaluoja Pepca Fir
z družino

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Nikole Rujevčana se iskreno zahvaljujem osnovnim organizacijama sindikata TOZD konfekcija in TOZD kodranka in volna ter sodelavcem za izrečeno sožalje, podarjene vence, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marica Rujevčan
in Josip Rujevčan

ZAHVALA

Ob nedavni izgubi dragega moža Janeza Kralja se lepo zahvaljujem osnovni sindikalni organizaciji TOZD kodranka in volna za sožalno brzojavko, sodelavkam in sodelavcem pa iskrena hvala za podarjeno cvetje in denarno pomoč, za izrečeno sožalje in za spremstvo na zadnji poti.

Jožefa Kralj

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage mame Katarine Kraševac se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD metraža, sodelavcem iz barvarne za podarjene vence in izrečeno sožalje.

Žaluoja hčerka
Anica Gornik

Življenjska tekočina - kri

V Vezilu le redko zapišemo kaj o delu Rdečega križa v naši delovni organizaciji. Tudi tokrat ne bomo kdove koliko. Objavili bomo seznam krvodajalcev, ljudi, ki dajejo kri sočloveku, ko mu je ta najbolj potrebna. Objavili zato, da bi še druge, ki sicer ne darujejo krvi, navdušili, prepričali, naj postanejo

Komet: Kronika

V delovni organizaciji Komet Metlika smo se odločili, da bomo objavili gibanje zaposlenih delavcev. S tem bo celotni kolektiv imel večjo možnost spoznati in zvedeti imena novih sodelavcev, seznanjen bo o delavcih, ki so zapustili delovno organizacijo na podlagi izjave, da ne želijo več delati in o vseh tistih, ki so naš kolektiv zapustili zaradi upokojitve.

Prišli v mesecu avgustu v Rosalnice: Janez Uhan, Nada Petkovič, Božica Cunjak, Jožica Matjašič, Verka Rušnov, Jelica Bejuk, Barica Petkovič, Anica Matešič, Mira Damjanovič, Jasenka Radulovič, Tonka Zvonarič, Mirjana Čulig.

Odšli v Avgustu iz Rosalnic: Mira Budič, Dragica Car.

V Stari trg so prišli v mesecu avgustu: Mira Movrin, Irena Šterk, Cvetka Sarič, Mirijam Levstik, Amalija Levstek, Katarina Lindič.

V mesecu septembru so do 20. 9. 1981 prišli v Rosalnice: Anica Bača, Nevenka Mohorčič.

Odšli v septembru: Biserka Krnezič, Hanifa Jašarevič.

V Stari trg pa je prišla: Milka Koprivec.

V letošnjem letu so nas zaradi upokojitve zapustili: Terezija Končar, Marica Kabur, Jože Matjašič, Anton Brodarič, Dobrila Tancik, Mihajlo Markovič, Aco Dimitrijevič.

Zaposlenih je (20. 9. 1981) 454 delavcev, od tega jih je v Starem trgu 40.

Vsem novim sodelavcem želimo veliko uspešnega dela, ostalim, predvsem našim upokojenecem, pa veliko osebnih sreč in zdravja.

C. J.

nejo krvodajalci. Izpostavili bomo Ivana Kralja, Ivanko Kočevar in Jožeta Kerča, ker so v naši delovni organizaciji med tistimi, ki najpogosteje darujejo kri. Hvala jim. Tudi vsem drugim, ki so na seznamu.

Ob tem bi vam radi napisali še nekaj, kar sicer ne sodi h krvodajalstvu, k človeškim odnosom pa. Predsedniki RK redno obiskujejo na domu vse, ki bolujejo več kot trideset dni. Skromno jih tudi obdario in sleherni je obiska zelo vesel.

Letos je mednarodno leto invalidov. Predstavniki RK v Beti razmišljajo, kako bi se spomnili vseh tistih, ki so priklenjeni na voziček ali posteljo, a so včasih delali v Beti. Morda ima kdo med nami svežo misel?

Pa pogledjmo, kdo je dal v letu 1981 kri: Ivan Gorup, Slavko Štamfelj, Ivan Kralj, Daniel Laič, Zlata Hočevar, Anton Mušič, Gusti Vraničar, Marija Nemanič, Anton Krznarič, Josip Zvonkovič, Anton Nemanič, Martin Simonič, Stjepan Župan, Drago Cvetešič, Savo Vuletič, Zdenka Viktorovski, Marica Šoštarič, Alojzija Tomc, Jožica Geršič, Anka Razumič, Anton Milek, Dragica Sumina, Ivan Ratkovič, Ivanka Kočevar, Marija Bebar, Blaž Zagorac, Višnja Turkovič, Marija Lipošček, Cara Špoljar, Katica Šoštarič, Pavla Lozar, Ana Nemanič, Ivanka Stepan, Marica Zvonkovič, Milka Lukunič, Miloš Omerzel, Niko Jaklič, Anton Štefanič, Drago Ratkaj, Nikola Tomašič, Marica Bukovac, Marica Uzelac, Ilija Šajatovič, Slavko Slobodnik, Vilma Slobodnik, Vlado Štamfelj, Zora Prašin, Marija Petric, Zlata Bičak, Ilija Pavič, Marta Damjanovič, Anton Malešič, Erika Guštin, Grozdana Marentič, Marija Matekovič Milena Pavlovič, Edi Čemasov, Sonja Šikonja, Bogdan Končar, Josip Priselac, Janez Starešinič, Marija Pezdirc, Branka Juran, Katica Koželj, Jože Matkovič, Cilka Breznik, Vera Muhič, Nikola Struna, Katica Starešinič, Josip Prašin, Slavica Cehasič, Danica Mestnik, Marija Sodec,

Marija Matekovič, Anica Željko, Anica Vivoda, Jožica Brinc, Dragica Prosenik, Martina Škabar, Marija Matekovič, Dragica Vrbančič, Danica Tomc, Marija Lebar, Mimica Župančič, Marija Milovanovič, Jernej Črnugelj Jože Novak

KONFEKCIJA:

Marija Zagorac, Zofka Lazulin, Višnja Turkovič, Cara Špoljar, Anica Kramarič, Ana Basara, Tilka Breznik, Zora Stipanovič, Marina Črnugelj, Rade Jaklič, Jožica Geršič,

Draga Štraus, Branka Rudman Cveta Režek, Micka Belar, Ivanka Kočevar, Darinka Pavliha, Anica Pavlinac, Said Kajtezarič

KODRANKA:

Bogdan Jankovič, Marija Horvat, Valerija Vergot, Vlado Štanfelj, Branko Jenran, Janez Ferenc, Jožica Pavič, Zora Prašin, Katica Koželj, Marija Radakovič, Vilko Cerjanc, Katica Jankovič, Marica Bukovec, Ivanka Zlobec, Marjana Medic, Jože Bradica, Marija Vukmanič

METRAŽA:

Josip Krnezič, Ivan Kralj, Anton Krznarič, Ivan Gorup, Zlata Hočevar, Jože Štrucej, Martin Simonič, Ivan Biščan, Ivan Broz, Željko Šandor, Anton Štefanič

Zahvala

Že vrsto let nepretrgoma in sistematično izvajamo akcije Rdečega križa. Lahko rečemo, da je postalo krvodajalstvo eno od največjih akcij solidarnosti, saj se preko tega najbolj neposredno odraža medsebojna človečnost.

Letos je bil v Metliki 25. in 26. 8. organiziran odvzem krvi. Iz DO „KOMET“ se je prijavilo 40 krvodajalcev, kar je lepa številka glede na to, da šteje delovni kolektiv v Metliki 414 ljudi.

Kri so darovali: Marica Čulig, Nada Mikan, Dragica Ribarič, Darinka Simončič, Marjana Vukšinič, Marija Plut, Milka Starešinič, Vera Rušnov, Jožica Flajnik, Vida Štefanič, Dragica Vukšinič, Jože Cerjanc, Zlata Hajsan, Zvonka Nemanič, Marija Nastav, Ana Kabur, Marija Bajuk, Stane Sodec, Marija Režek, Marica Priselac, Mimica Sopčič, Silva Klobučar, Marija Broz, Darinka Bregar, Ivanka Golobič, Dragica Mlaček, Jožica Tomc, Marjan Pavlovič, Milka Benkovič, Martina Švajger, Martin Vukšinič, Marjetka Žele, Marija Jurejevčič, Sonja Zorc, Alenka Mežnaršič, Sabina Plut, Tatjana Žele, Katica Šajatovič, Milka Movrin, in Marija Šuklje.

Hvala vsem za darovano kri.
Aktiv RK KOMET

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame Ivanke Klemenčič se iskreno zahvaljujem sodelavcem z a izrečeno sožalja, cvetje in spremljanje na zadnji poti.
Mira Klemenčič

Spodbuda in obveza

Prostovoljno mladinsko delo postaja s svojimi družbenimi rezultati in vrednotami vedno bolj enoten del celotnega družbenega dela, ZSM pa mora skupaj z vsemi subjektivnimi silami sprožiti široko družbeno akcijo, v kateri bo postalo delo mladine integralni del svobodne menjave dela na področju združenega dela, izobraževanja in vzgoje, kulture, zdravstva, telesne kulture in drugih družbenih dejavnosti.

To je brez dvoma najbolj jasen in konkreten zaključek dolgotrajnih priprav na MDA, ki smo si jih zastavili na predsedstvu OK ZSM in centru za MDA pri OK ZSM. Vsi ti zaključki in neugodna gospodarska gibanja pri nas so v mladih še bolj dvignili zavest in prepričanje, da lahko tudi mladi s prostovoljnim delom, zunaj materialne proizvodnje in ne zgolj tam, kjer so doma in kjer delajo, bistveno pripomorejo, da naš človek pride do vseh tistih dobrin, za katere je bil še do danes prikrajšan.

Vse od meseca decembra 1980, ko so bili znani rezultati lanskih MDA, smo se v OK ZSM temeljito pripravljali na odhod letošnje mladinske delovne brigade na Goričko. Trak akcije, priznanje, ki ga je lani prejela MDB Janko Brodrič na MDA Kras, je samo še podžgal pripravljenost mladih, da tudi letos s svojim delom pomagajo prebivalcem manj razvitega območja na Goričkem, k temu, da le ti hitreje dobe prepotrebne metre nove, sodobnejše cestne povezave z drugimi kraji in ljudmi.

Tako je v nedeljo, 8. avgusta, odšla na republiško MDA na Goričko občinska MDB Janko Brodrič, ki je šela 22 brigadirjev in brigadirjk. Premalo, da bi lahko govorili o popolni številčnosti brigade in premalo, da bi se lahko potegovala za najvišje priznanje, ki ga brigada lahko prejme: za trak akcije. Toda brigadirji ne bi bili brigadirji, če se ne bi kljub neštevilčnosti trdno zaozlobili, da bodo delali tudi za tiste, ki jih zaradi kdo ve kakšnih vzrokov ni bilo med njimi.

Kje so vzroki, da brigada ni bila popolna, da je bilo v brigadi namesto 40 le 22 brigadirjev? Da, poglavitni vzrok je bila neugodna zadnja izmena, tik pred pričetkom šolskega leta. Če bi šla brigada na Goričko v mesecu juliju, težav z zagotavljanjem polnoštevilčnosti ne bi bilo, saj bi tedaj gotovo bilo precej brigadirjev tudi iz vrst tistih, ki so imeli v šoli popravne izpite. Ker pa je RK ZSM za našo brigado določila sila neugodni termin, so bile težave še večje. Mnogo mladih se je za brigado prijavilo v šoli, a kaj ko so potem odšli na akcije z drugimi brigadami. Upamo, da drugo leto ne bo tako in bodo mladi rajše odšli na akcijo z metliško brigado. Mnogo staršev je menilo, da so njihovi otroci premla-

di za odhod v brigado. Mar so res premladi? Ne bi rekel, saj je med mladinskimi brigadami na goričkem na delovišču delala tudi pionirska brigada iz Novega mesta, brigadirji pa so bili vsi brez izjeme osnovnošolci. V bodoče torej brez pomislekov, ko bo šlo za odločitve, ali v brigado ali ne.

Če je bila starost ovira za neudeležbo nekaterih mladih na MDA, to prav gotovo ne velja za starejše dijake in študente. Tako smo na eni strani pričre prizadevanjem posameznikov za pridobitev čim boljše stipendije, na drugi strani pa neodzivom dijakov in študentov na počitniške prakse in tudi na mladinsko prostovoljno delo. Prav gotovo bodo morale kadrovske službe stipendijski politiki in odzivu stipendistov na skupne akcije posvetiti dosti večjo skrb, kot je to bila do sedaj.

Kdo so bili pravzaprav udeleženci letošnje MDA na Goričkem? Predvsem je OK ZSM pri zagotavljanju brigadirjev naletela na zelo dobro razumevanje v vseh delovnih organizacijah, zlasti pa v Beti, Kometu, KZ in Novolesu, kjer je bilo tako kot prejšnja leta zanimanje za mladinsko prostovoljno delo veliko. DO Novoles, TOZD TKO iz Metlike, ki je bila letos pokrovitelj brigade, je poskrbela, da so bili brigadirji dobro opremljeni tudi z rekviziti, ki so jih potrebovali za delo pri interesnih dejavnostih. 22 brigadirjem se je

peti dan akcije pridružilo še pet brigadirjev, ki so močno dvignili moralo, pa tudi delovni učinek brigade in ki so prišli v naselje akcije v Gornje Petrovce z obljubo, da bodo v največji možni meri pomagali brigadirjem in domačinom pri gradnji ceste Gornji Petrovci - Križevci in Gornji Petrovci - Salovci.

Ob izteku prve dekade so brigadirje v G. Petrovcih obiskali predstavniki pokrovitelja, skupščine in DPO občine Metlika ter se seznanili z življenjem v naselju in z rezultati, ki jih je brigada dosegla na delovišču. Kako dobra in marljiva je bila brigada na delovišču in pri interesnih dejavnostih, smo se lahko prepričali ob koncu akcije. V pogovoru s komandantom akcije, zlasti pa s komandantom naše brigade Brankom Matkovičem iz Geršičev, ki je zaposlen v DO Beti, smo izvedeli, da je brigada dosegla vsa možna prizadevanja, ki jih na akciji lahko prejme, z izjemo traku akcije, ki ga niso prejeli le zato, ker brigada ni bila polnoštevilčna. Mar 255,7 odstotkov dosežene norme na udarni dan ne govori dovolj prepričljivo o delovnem učinku brigadirjev na trasi? In to je rezultat, ki ga nobena brigada od začetka akcij na Goričkem v letu 1978 vse do danes še ni dosegla. Odstotkom gotovo ni potreben poseben komentar! O uspešnosti in marljivosti priča tudi 7 udarniških značk in 7 priznanj - pohval, ki so jih prejeli naši brigadirji. Med dobitniki značke udarnik je tudi mladinec Mladen Ivičič, ki je letos prejel udarniško značko že petič.

Zares hvale vreden učinek in prizadevnost. Brigada je bila dvakrat udarna, dvakrat je dosegla udarništvu udarnega dne in prejela 2 priznanja za družbene aktivnosti. Ker je bila povprečna starost brigadirjev le 17 let, so rezultati toliko bolj spodbudni. Nekaj brigadirjev je uspešno končalo mladinsko politično šolo Edvard Kardelj, nekaj pa preizkus plavalnih spretnosti in tekovanja v streljanju.

Ko so se brigadirji v soboto, 29. avgusta, veseli in polni vtisov vračali

iz Gornjih Petrovcev, so si bili enotni: „Nimamo iluzij, da smo naredili vse, a dosegli smo veliko. Naši rezultati so ohrabrujoči, toda tudi obveze večje!“ Radi jim verjamemo, ker so s svojo zavzetostjo in rezultati pri delu dokazali pripravljenost, da tudi v bodoče lahko računamo na to, da bo večina njih tudi v prihodnjih letih med udeleženci MDA. S tem pa bodo nedvomno še enkrat šli skozi veliko šolo dela in življenja, ki izgrajuje in vzgaja slehernega posameznika, zlasti pa mladega človeka.

Kajti kot je dejal eden izmed letošnjih udarnikov Jože Videtič iz Bereče vasi: „Ne vem, zakaj na MDA dodeljujejo udarniške značke. Zame je vsak, ki gre v brigado in tudi pridno in dobro dela, udarnik. Akcije pa so zame velika in nepovnljiva šola življenja.“

MILAN TRAVNIKAR

Brigadirski vtisi

To leto sem prvič postala brigadirka. Udeležila sem se brigadirske akcije GORIČKO 81. Brigadirsko življenje je polno doživetij, ki se jih bom spominjala, dokler bom živa. Najbolj sem bila navdušena nad prijateljstvom med brigadirji. Ni bilo važno, ali si Slovenec, Hrvat, Makedonec, Albanec. Vsi smo bili eno.

Vstajali smo ob pol petih. Še malo dremavi smo stekli na igrišče in pričeli telovaditi. Sledilo je umivanje in zajtrk. Ob pol šestih smo odšli na delovišče. Delali smo z veseljem in delo nam ni bilo težko. Ob trinajstih smo zapuščali delovišče. Ko smo se vrnili v naselje, nas je že čakalo kosilo.

Popoldanski čas smo izkoristili za raznovrstno učenje. Organiziran je bil tečaj prve pomoči, foto-krožek, učenje izraznih plesov, pevski zbor, politična šola in tečaj za nogometne sodnike. Vsak si je lahko izbral področje, ki ga najbolj zanima. Ostalo pa nam je tudi nekaj prostega časa. Ob večerih smo včasih imeli disco, velikokrat pa smo brigadirji sami pripravili zabavni program. Bilo je petja, smeha in humorja. Imeli smo tudi taborni ogenj. Takrat smo posedli okrog ognja, recitali in peli.

Na akciji GORIČKO 81 so bile kar štiri brigade. MDB „6 BUKTINA“, ki so jo sestavljali učenci - bodoči miličniki iz vseh krajev naše zemlje, PDB „JANEZ MRAK“, v kateri so bili pionirji iz Novega mesta, MDB „VELJKO VLAHOVIČ“ s celjskimi mladinci in naša MDB „JANKO BRODRIČ“ iz Metlike. Čeprav smo bili zbrani v štirih brigadah, smo imeli občutek, kot da smo v eni sami brigadi in kot da smo si bratje in sestre. Najbolj me je ganilo bratstvo in enotnost, ki se je na delovni akciji izrazilo in potrdilo tako, kot nas je učil TITO. Z delom in mesebojno povezanostjo smo pokazali, da mladi sledimo in bomo sledili Titovi poti.

Ni nas bilo malo, ki smo občutili tudi lepoto brigadirske ljubezni. Jaz, kot brigadirka, lahko rečem, da je to najlepša ljubezen, ki sem jo kdajkoli doživela. Lepo je videti objete brigadirje in brigadirke z lopatami in krampi v rokah.

Vse te vtise lahko strnem v en sam enkrat in lep doživljaj. Zato sem prepričana, da ni in da ne bo nobenemu žal, ki se je, ali se bo odločil iti v brigado. To so spomini, ki se nikoli ne pozabijo.

LJUBICA MANDIČ

Betko ima besedo

Na strani 11 knjižice Dohodkovni odnosi v temeljnih organizacijah in v delovni organizaciji Beti, Metlika, piše v 51. členu:

„Namenski del sredstev (TOZD IC) pokrivajo tiste temeljne organizacije, v katerih se bodo zaposlili DIPLOMATI iz redne šole in tiste temeljne organizacije, katerih delavci se izobražujejo ob delu in funkcionalno.“

Glej, glej. Do izida imenovane knjižice nismo vedeli, da izobražuje naš center strokovnjake tako velikega kalibra.

SEZNAM

Nasproti samopostrežne trgovine v Metliki bodo pričeli bojda še letos graditi nov blok, ki bo, kot zatrjujejo dobro obveščeni babji krogi, najlepši v metliškem gnezdu. Zlobneži so predlagali našemu uredništvu, naj objavi že v tej številki seznam novih stanovanjcev, ki so, po natolcevanju hudo-mušnežev, že znani. Če nam bo uspelo dobiti imena, obljublamo, da bodo zagledala dan v prihodnji številki Vezila.

KANTE

Turistično društvo metliško je postavilo kante za odpadke na vseh počivališčih v metliški občini. „Ne na vseh,“ trdijo nezaupljivi. „Se na marsikatero počivališče bi morali postaviti sod za odpadke,“ zagotavljajo. Potem prično naštevati pisarne skupnih služb...

PARKIRNINA

Predlagamo, da pričnemo pobirati parkirnine na našem lepem, novem parkirišču. Zadevsčina bi nam prinesla lepe denarje in tako nam ne bi mogel nihče očitati, da nismo naložili denarja v investicijo, ki ne vrača ničesar.

Le igrače

Leta 1932 so se na londonski radijski razstavi množice obiskovalcev priverjale okrog kovinske lesketajočega se stroja, ki je bil največja senzacija prireditve. Ali se je strokovnjakom slednjič posrečilo ustvariti „umetnega človeka“, stroj s človeško postavo, ki zna samostojno misliti in odločati – ali se jim je posrečilo napraviti popolnega robota?

„Ta mehanski človek zna vse,“ so tedaj navdušeno pisali časniki, „zna gledati in poslušati, govoriti in se premikati. Vstane, hodi naokrog, in ko zadoni njegov glas, zazvenijo stekla na oknih razstavne dvorane. Vse to je omogočila radijska tehnika.“ Mehanski človek z londonske razstave je res precej zmogel. Mikrofon in zvočniki, televizijske kamere in elektromotorčki ter elektronske krmilne naprave so ga pripravile do tega, da se je dokaj gibčno premikal. Le misliti ni znal. Krmilna naprava mu je na daljavo „ukazovala“, kaj mora početi. Bil je torej le igrača in nič več.

Sanje o umetnem človeku so prastare. Segajo nazaj do pravljičnega Golema, o katerem pripoveduje judovska Kabbala. Človek, ki pozna skrivnostno božje ime, sestavljeno iz 72 črk – tako je tam zapisano, ima to moč, da zmore ustvariti iz gline Golema in oživiti. To moč so v 13. stoletju pripisovali nekaj židovskim rabinom; npr. praškemu vrhovnemu rabinu Loewu.

Pisatelj Gustav Meyrink se je pri pisanju svojega romana Golem opiral na to izročilo. „Rabin Low je naredil umetnega človeka, da bi mu pomagal v sinagogi,“ piše Meyrink. „Vendar se mu ni posrečilo narediti pravega človeka, temveč le topo, okorno bitje. Čez dan mu je rabin vtaknil med zobe listek z urokom. Ko pa mu je nekega večera pozabil vzeti listek iz ust, je Golem baje pobesnel. V mraku je tekal po ulicah in ubil ter potepal vsakogar, ki mu je prišel pod nogo.“

V tehnični literaturi najdemo skozi stoletja nešteto primerov člo-

vekovih poizkusov, da bi si ustvarili umetnega dvojnika, mehanično lutko, avtomat, robota, ki bi zanj opravljal vsakdanja opravila, ki se v češčini imenujejo robota.

Heron iz Aleksandrije je sestavil prve avtomate v obliki ptičev. Vrteli so se in premikali, žvižgali in pili vodo. Francoski mehanik Jacques de Vaucanson je leta 1738 v Parizu predstavljal občinstvu svojo umetno raco. Žival ni samo zobala zrnja, temveč ga je prebavljeneča tudi izločala – spuščala je račje blato.

Iz vzvodov, gredi, zobatih koles in kolesc je bil sestavljen s turbanom in z dolgo pipo okinčani Turek, ki ga je naredil Vaucansonov sodobnik, nemški uradnik Wolfgang von Kempeler. Ves svet se je čudil tej senzacionalni mehnični igrači, zakaj Turek je v šahu preigral vse svoje nasprotnike. Dejansko sploh ni nikdar izgubil, niti proti Napoleonu, s katerim je leta 1809 igral na dunajskem dvoru Schonbrunu.

Ali je res šlo za stroj, ki je znal misliti? Mnogo sodobnikov je dvomilo o tem. Izšlo je več knjig, katerih pisci so trdili, da je Turek navadna prevara. Neki znan šahist naj bi se skrtil v lutko in usmerjal igro. Pozneje se je izkazalo, da je bilo to res. Človeštvo je postalo revnejše za še eno iluzijo. Stroji niso mogli misliti.

Prvi „pravi“ robot je nastal leta 1927 v Pittsburghu. Sestavil ga je R. J. Wensley in ga krstil za Telovoxa. Za njim se je pojavil človek – stroj na londonski radijski razstavi. Leta

1951 so v Bristolu sestavili robota Dinamo Joe, ki se je znal voziti s kolesom. 1966. leta se je v ZDA rodil velikanski „klasični“ robot Hardiman, tri leta kasneje so naredili robota, ki se je vzpenjal po stopnicah in je bil videti kot slon brez glave. Iste leta je neka angleška tovarna začela prvič prodajati industrijske robote v človeški velikosti. Naprava, ki jo je usmerjal magnetni trak, je imela več rok in naj bi človeka zamenjala pri dolgotrajnih, umazanih in nevarnih opravilih. Korak pred drugimi so v tem Japonski, ki so ravno letos presenetili z robotom – delavcem.

Sočasno z izdelavo stroja, ki naj bi nadomeščal celega človeka, so znanstveniki premišljali, kako bi olajšali delo človeškim možganom. V 17. stoletju je naredil matematik Blaise Pascal stroj, ki je sešteval in odšteval, medtem ko je njegov sodobnik Gotefried Wilhelm Leibniz opozoril nase z napravo, ki je celo znala množiti. Vrh tega se je „poslednji vseved“ Leibniz trudil, da bi sestavil „miselni stroj“, vendar se mu ni posrečilo.

Od prvih računskih strojev vodi ravna razvojna pot do današnjih elektronskih računalnikov. Prvi elektronski možgani so se imenovali ENIAC in so jih skonstruirali v letih 1942–1946 za reševanje zamotanih balističnih problemov.

Vendar stroj prav tako ni znal „misliti“ kot vsi njegovi zamotani in nagli nasledniki iz družine elektron-

skih računalnikov zadnjih let. Stroj je le posnemal mišljenje tistega, ki ga je programiral. Computer, ki bi združeval vse funkcije človeških možganov, ne bo nikoli sestavljen. Največje težave so človekove „slabosti“ in njegova vest.

Ameriški strokovnjaki odkrito priznavajo, da bodo za reševanje nalog prihodnosti potrebni brezpogojno pokorni in tehnično visoko razviti ljudje. O vesti ali drugih nepotrebnih pritklinah sploh ne bo govor. Zavoljo tega so se v ZDA lotili izdelave elektronskih računalnikov na dva načina: po eni strani še naprej razvijajo načrte za stroj, ki bi imel zunanjo podobo človeka in computerske možgane, po drugi strani pa se posebna raziskovalna skupina ukvarja s problemom, kako bi raziskali možnosti computerskega vodenja človeških bitij.

Ali bomo torej doživeli dan, ko se bodo na zemlji pojavili brezdušni roboti?

Ali nam bo vladala vojska robotov? Na ta vprašanja danes ni moč odgovoriti. Za zdaj se stroji še vedno „učijo“ od ljudi. Začetnik kibernetične znanosti, prof. Norbert Wiener, pa vseeno meni, da bodo za gradnjo pravih elektronskih možganov uporabljali enake nukleinske kisline, ki so v človeških možganih odgovorne za mišljenje, spomin in druge možganske funkcije. Ob misli na te neskončne perspektive zbledijo vse sanje o robotih preteklosti, tudi o Golemu.

K. I.

***** HLADNO, A VESELO IN ZANIMIVO *****

tega nihče samomora v bližnji Kolpi. Beti je prikazala nekaj modelov iz bogate kolekcije pomlad-poletje 82 in sploh in oh je bilo sila zabavno in vrtoglavo (vino, vino, vino). Gribeljci so se

izkazali kot odlični organizatorji, ki so kos pripravili tudi prireditve malo večjega kalibra. Metličani pa nosove v karolo od užaljenosti, ker ni Noč na Kolpi na njihovem kopaljšču.

Noč na Kolpi

25. julija so jo pripravili vrli Gribeljci. Je sicer že krepko za nami, vendar ne bo odveč, če se z nekaj slikami, posnel jih je Janez Žele, spomnimo prijetne, čeprav precej hladne noči. Igrali so Dobri znanci z Bracom Korenom, prišel je Dudek, Jaka Šraufciger, Alenka Pinterič, pel je domačin Mladen Rodella, ki si je pridobil simpatije nekaj tisoč gledalcev. Lado Leskovar, Silvester Mihelčič, Indust bag in še kdo, so se spuntali in niso nastopili, vendar pa ni napravil zavoljo

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Kometa, ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni in odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Žele, Desimir Milovanovič, Vida Segina, Marija Jakljevič, Jože Gerkišič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Žele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Mimir Čikič, Ivan Brodarič in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj. Vezilo izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek ČZP Dolnjiški list, Novo mesto, tisk: Knjižgotisk, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.